

PRODUKTIVITETSKOMMISJONEN

En offentlig kommisjon oppnevnt av Regjeringen for å fremme forslag som kan styrke produktivitet og vekstevne i norsk økonomi.

Produktivitet i høyere utdanning

Produktivitetskommisjonens foreløpige diagnose

Jørn Rattsø

Åpent seminar 16. desember 2014

Produktivitetskommisjonen skal:

- Kartlegge og analysere årsaker til den svakere produktivitsutviklingen siden 2005
- Fremme konkrete forslag som kan styrke produktiviteten og vekstevnen i norsk økonomi

Høyere utdanning og produktivitet

- Produktivitet av utdanningssystemet
 - Styrke arbeidskraftens kompetanse, bygge humankapital (utdanning og forskning) for innovasjon og adopsjon, flytte og følge teknologifronten
 - Leverer UH det økonomien trenger?
- Produktivitet i utdanningssystemet
 - Måloppnåelse i forhold til ressursinnsats
 - Rettet mot kvalitet eller andre hensyn?

Kvalitetsreformen I

- Delegering/ handlefrihet:
Forvaltningsorganer med særskilte fullmakter, nettobudsjettering
- Sterkere ledelse: Økt betydning av styret og flere eksterne styremedlemmer, rektor som toppleder
- Incentiver: Målstyring, resultatbasert finansiering undervisning og forskning, strategisk bevilgning

Kvalitetsreformen II

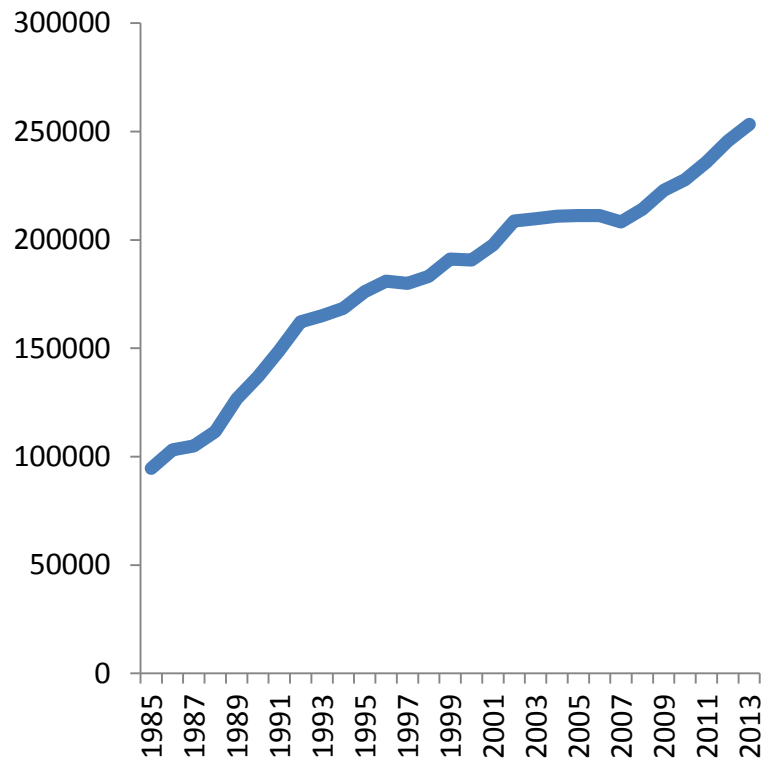
- Ansvar (accountability): Institusjonene holdes ansvarlig for kvalitet, doktorgrader, forskning
- Konkurransen: Mer selvstendige institusjoner konkurrerer om studenter
- Bachelor og master, nye undervisnings- og vurderingsformer, rettigheter og kontrakter for studentene, NOKUT

Nasjonale rammebetingelser

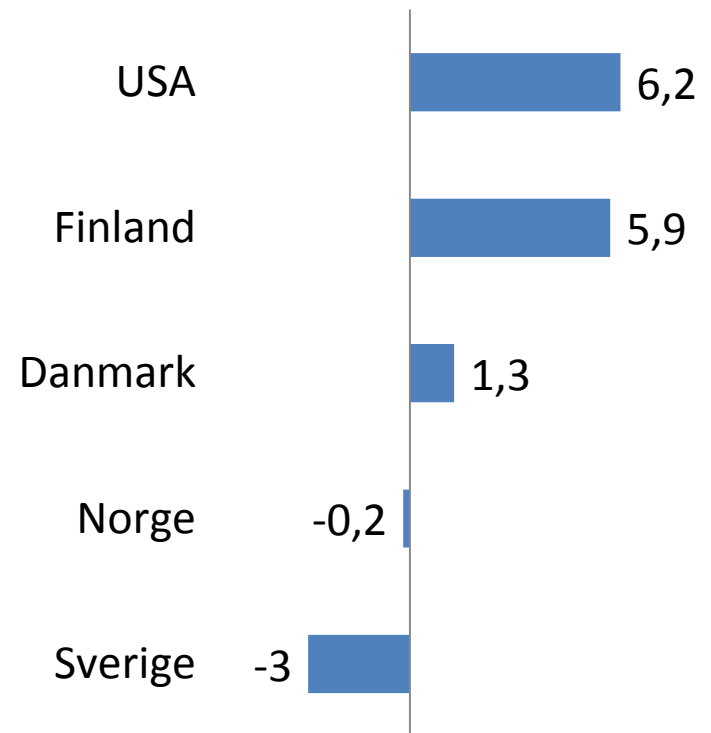
- Flere universiteter, nå 8
- Struktur, 33 institusjoner
- Arbeidsmarked/ avtaleverk
- Regionalpolitiske hensyn
- Sysselsettingspolitikk
- Målstyring, satsingsområder, strategiske forskningsmidler
- Finansieringsmodell

Dimensjonering (1): Studietilbøyelighet

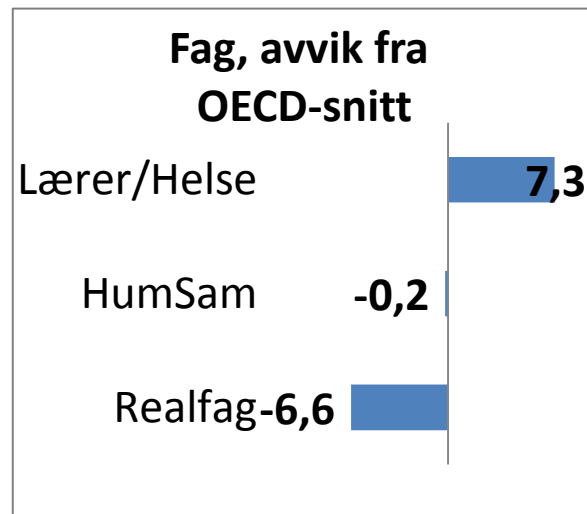
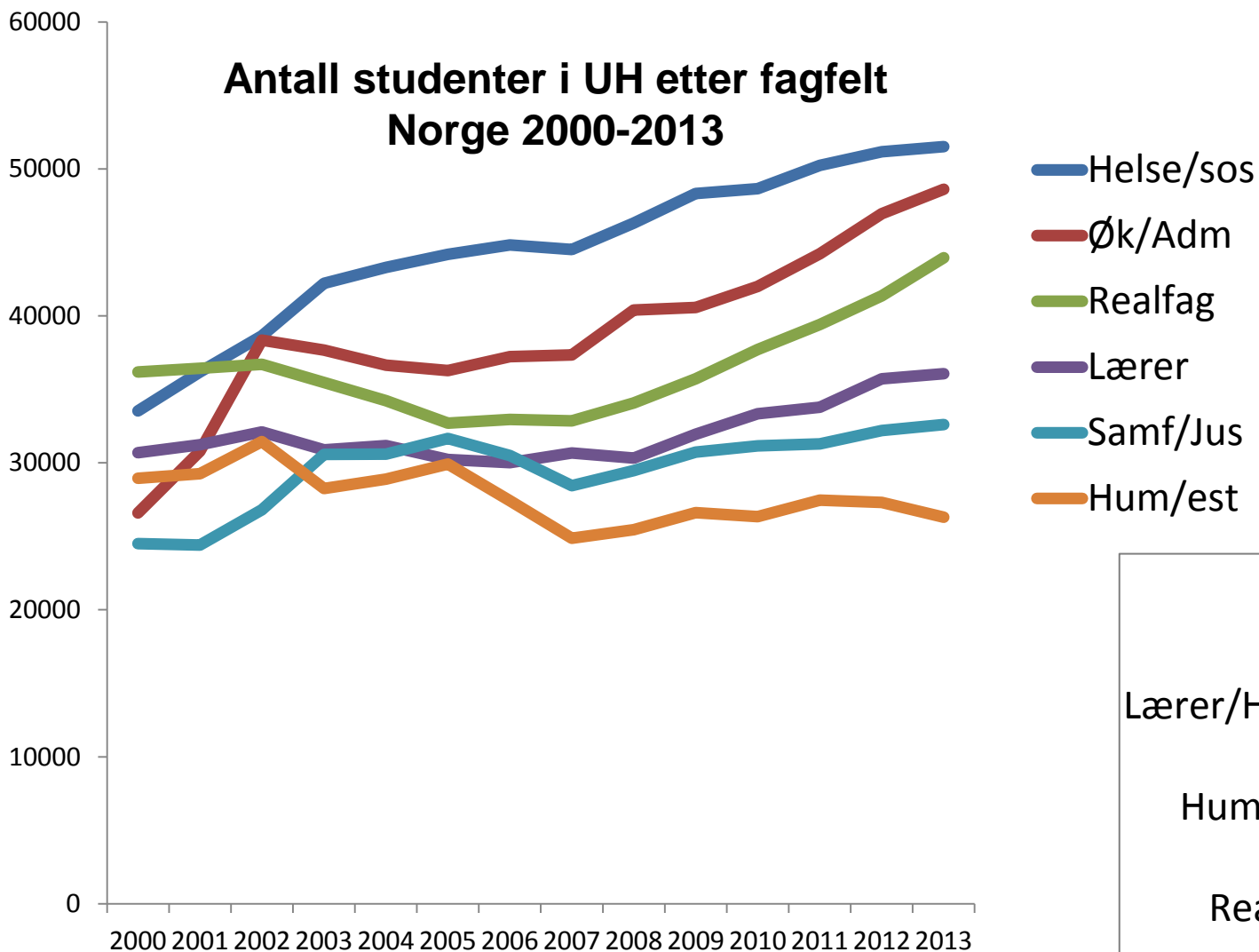
**Antall studenter
Norge 1985-2013**

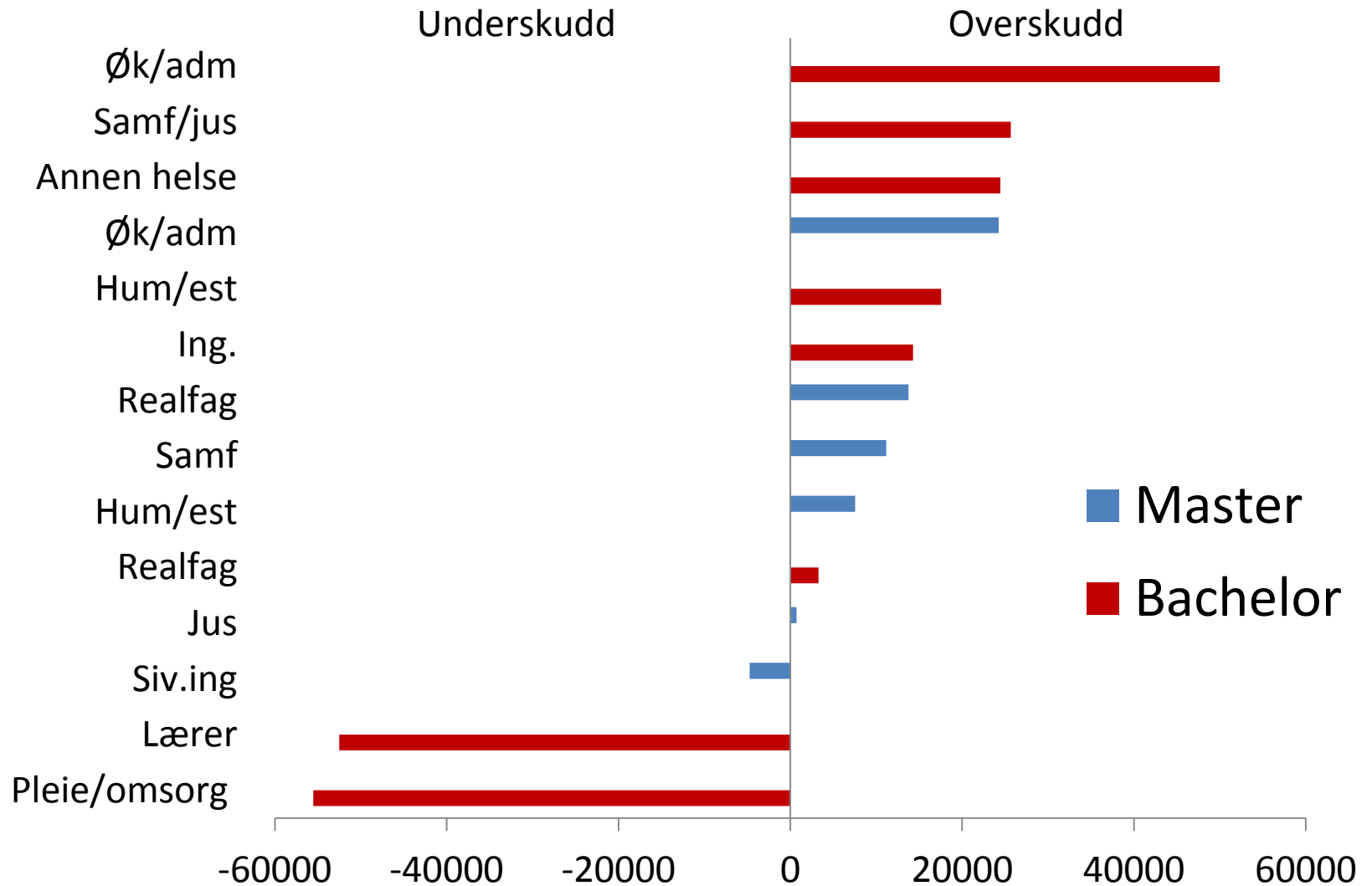
**Studietilbøyelighet, avvik
fra OECD-snitt (20-24 år)**

Dimensjonering (2): Fag

Dimensjonering (3): Ubalanse 2030

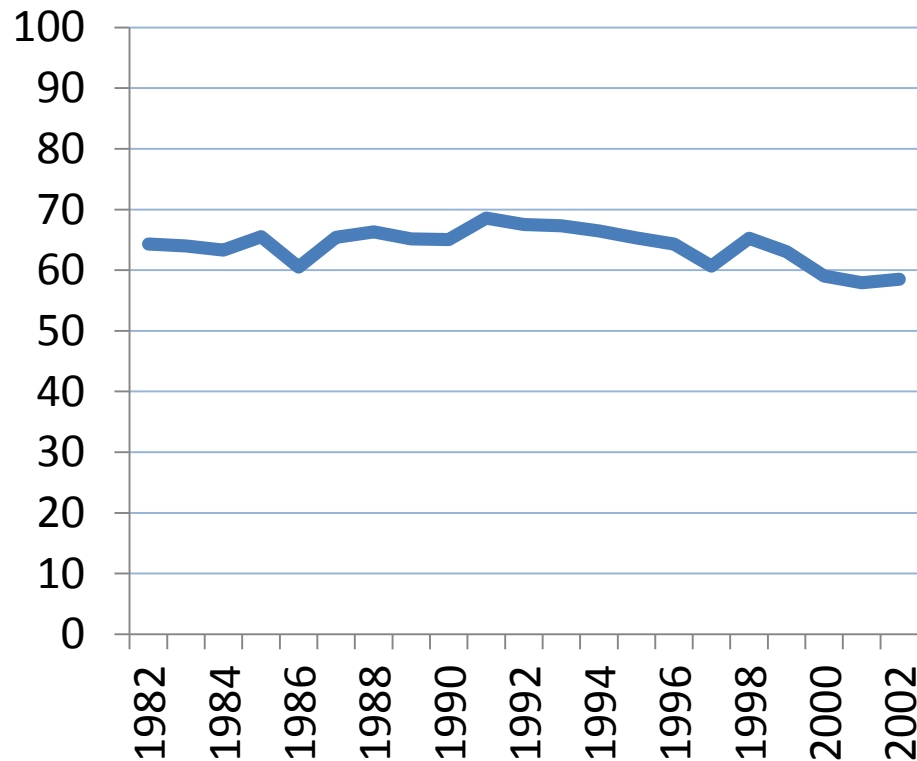

Dimensjonering: konklusjon

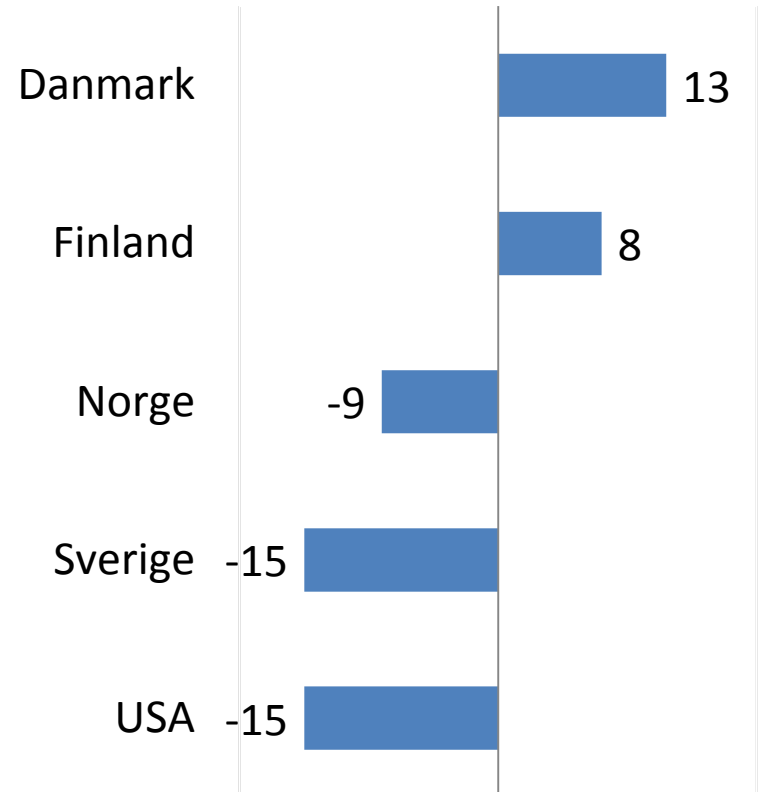
- Neppe stort overutdanningsproblem
- Studentene responderer på arbeidslivets behov, men fortsatt ubalanser:
 - Overskudd: hum, samf
 - Underskudd: lærer, helse, teknologi
 - Ubalansene forsterkes fremover (lærer, helse)
 - Nye ubalanser: øk/adm (hva er driveren?)
 - Realfag: avhengig av import av arbeidskraft
- Reformbehov?
 - Mer informasjon til utd.søkende om arbeidsmarked utfall

Effektivitet (1): Gjennomstrømning

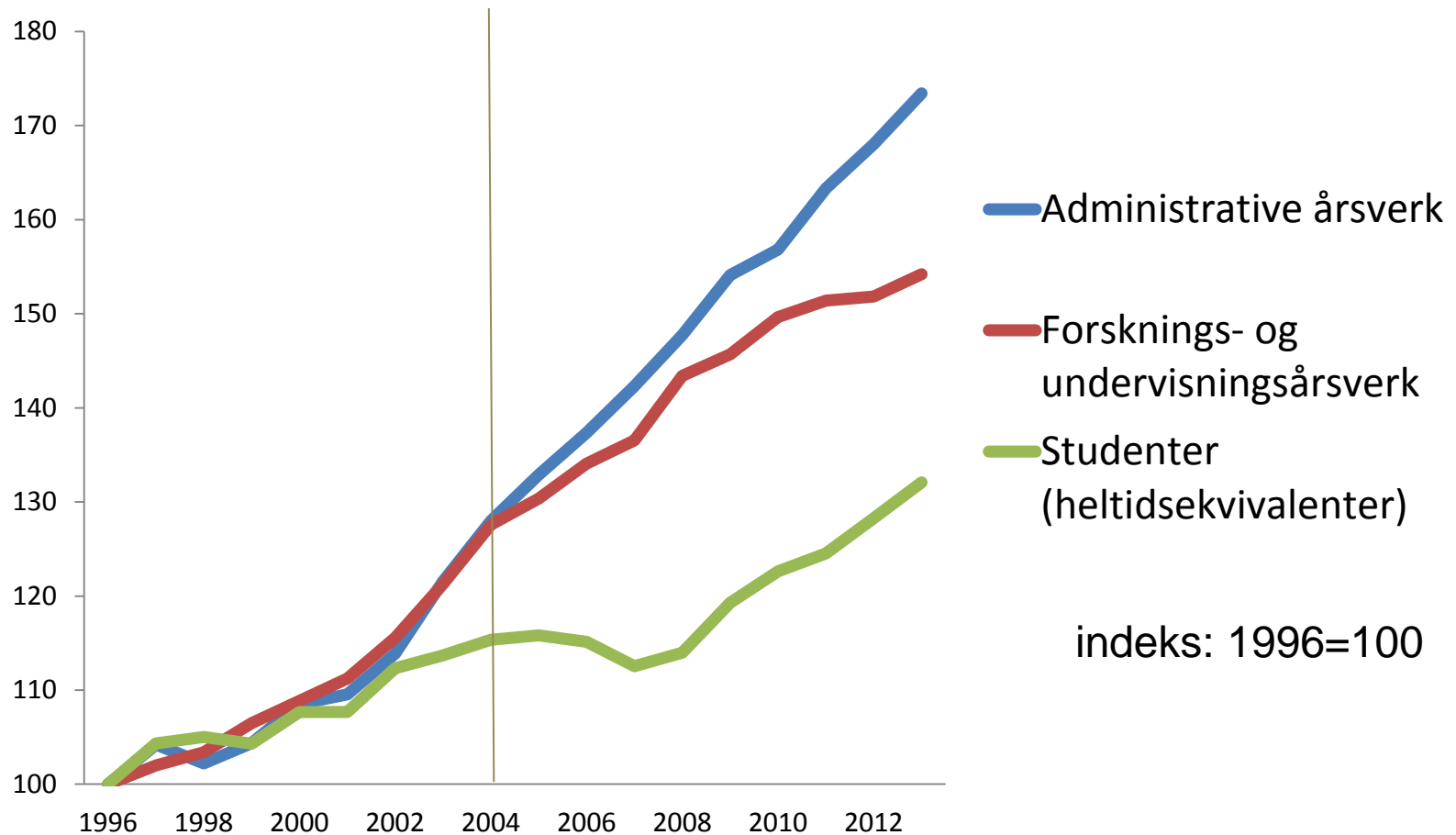
Avlagt grad i løpet av 10 år
(% av nye studenter)

Avvik fra OECD-snitt

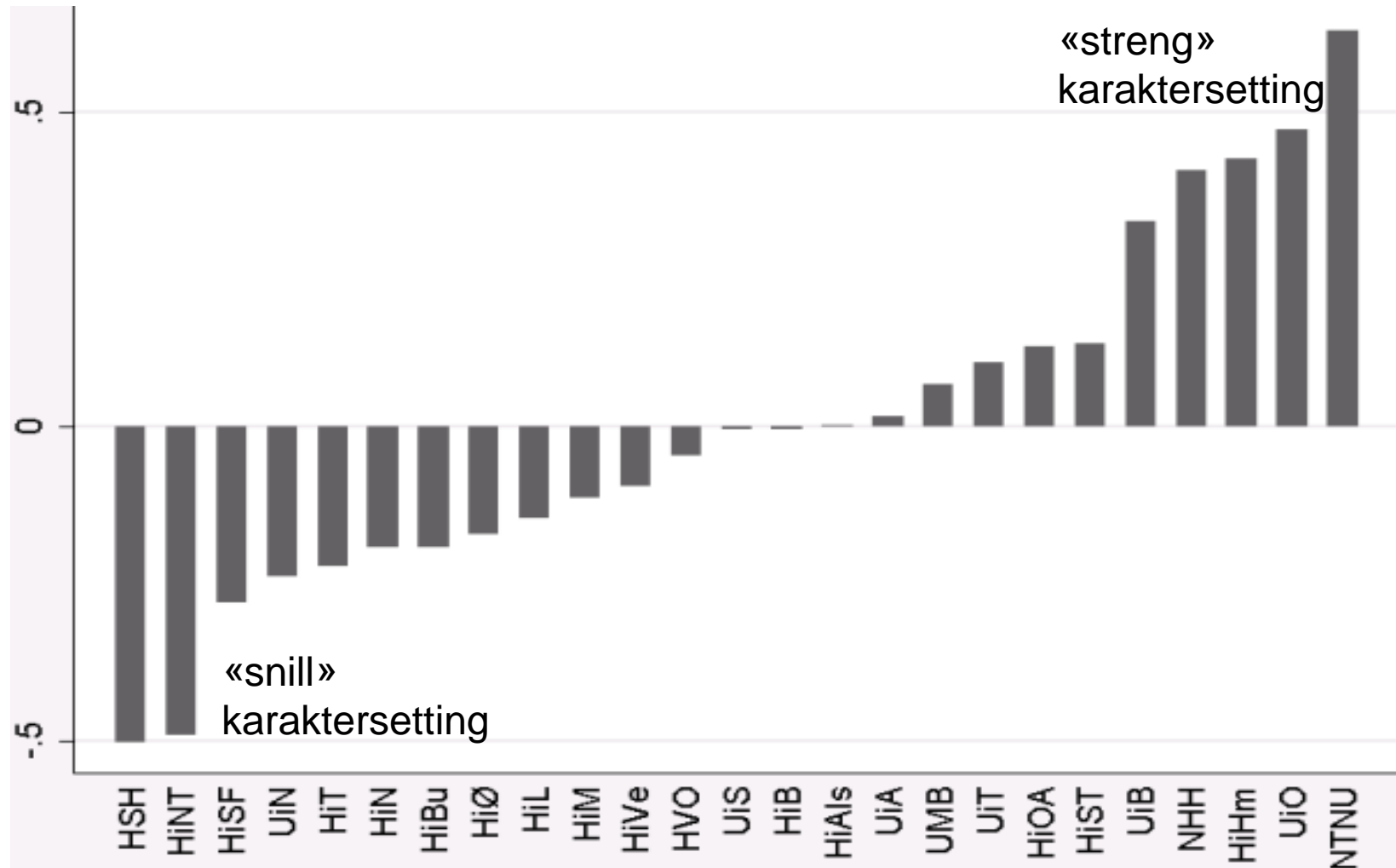
Effektivitet (2): Byråkratisering

Effektivitet: konklusjon

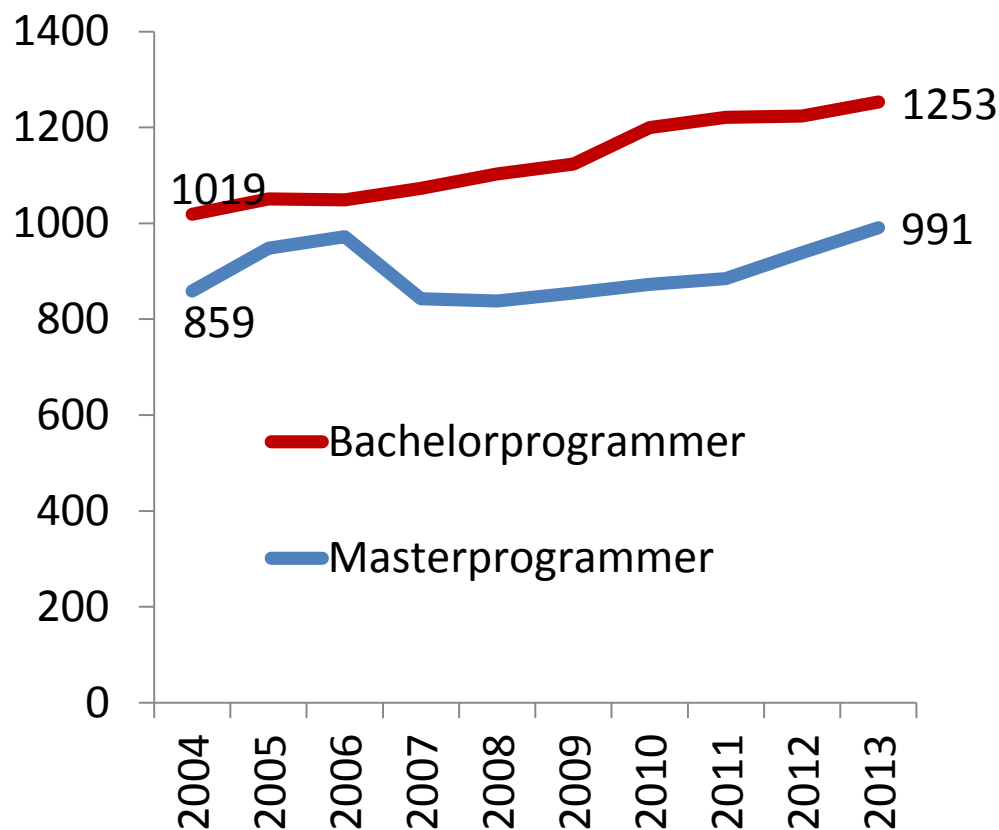
- Reformbehov 1: Redusere frafallet
 - Incentiver for gjennomføring
 - Heve terskelen for å begynne?
 - Oppfølging gjennom studiene
- Reformbehov 2: Redusere byråkratiet
 - Nasjonal regulering eller intern styring?
- Reformbehov 3: Utnytte arbeidskraften
 - Vitenskapelig ansatte som ikke publiserer
 - Ledelse og rekruttering

Faglig standard (1): Variasjon

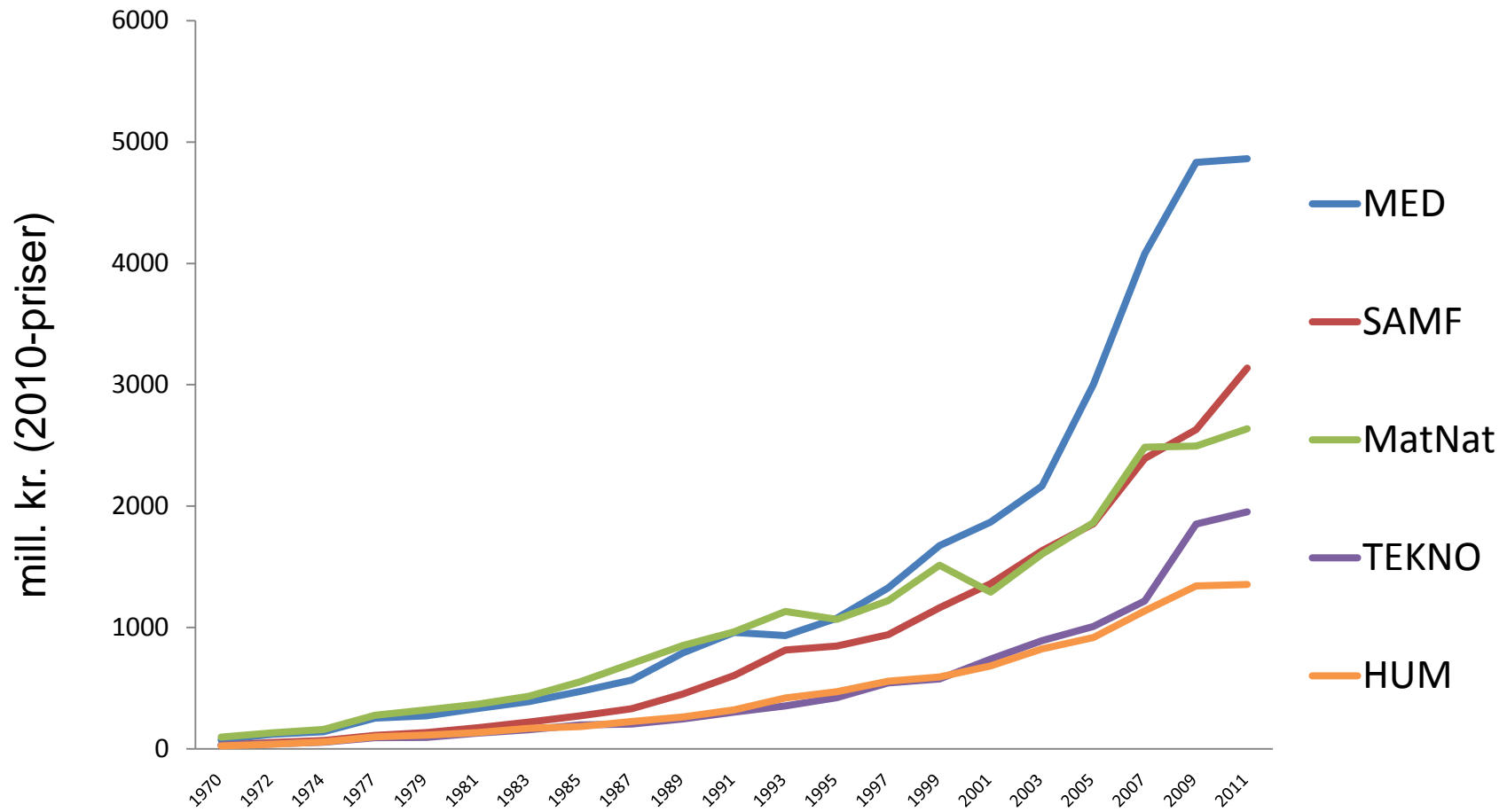
Faglig standard (2): Vekst i studietilbud

Antall studietilbud i UH-sektoren

- Inflasjon?
- Innovasjon?
- Lite kunnskap om kvaliteten på de ulike tilbudene

FoU-utgifter i UH etter fagfelt

Faglig standard (3): Forskning

- Økt kvalitet målt som siteringer
- God publisert kvalitet, men lite gjennomslag på kunnskapsfronten
- Lav internasjonal synlighet (før Nobelpris)
- Ansatte og institusjoner med lav produksjon
- Fordi
 - Politisk styrt, sektormål og satsinger: relevans slår kvalitet
 - Mangler gode finansieringsmekanismer
 - Forskningrådet
 - UH-institusjonene selv (generøs basis)

Faglig standard: konklusjon

- Store forskjeller
 - Reformbehov: Flytte ressurser fra lav til høy kvalitet, innen og mellom institusjoner
 - Strukturreform som sanerer det dårlige?
- Er undervisningskvaliteten fallende?
Mange er bekymret
 - Reformbehov: Virker kvalitetssikringssystemene?
 - Har lærerne rett insentiver – eller premieres det lette og populære?
- Forskningskvalitet
 - Reformbehov: Mer konkurranse på kvalitet, mindre politisk styring på relevans

Styringspuzzles

- Politisk makt uten ansvar? Sterk kontroll og mye rapportering
- Politisk opportunisme, ledelse vendt mot politikk og satsingsområder
- Hva er 'accountability' i dagens system? Mange politiske mål, frittstående styrever, strategisk ledelse, faglig ansvar
- Uproduktiv konkurranse om studenter og forskningsmidler?
- Eksterne og interne insentiver til kvantitet istedenfor kvalitet